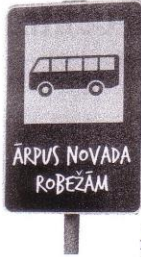

Talsenieki dāņiem uzdāvina «Latvijas pakalnu»

vēstures simpoziju. Tikšanās laikā Talsu Valsts ģimnāzijas vēstures skolotāja Antra Grūbe izteica piedāvājumu sadarboties arī skolēnu apmaiņas projektā.

Sākotnējai idejai radās šķēršļi, kas saistīti ar Dānijā notiekošo skolu reformu, jo izradās, ka šādos apstākļos dāņu skolotāji nav gatavi dalīties pieredzē. Kad šķīta, ka iecerēti nav nākotnes sadarbībai atsaucēt *Osted Fri-og Efterskole* (privātskola) direktors Kims Thavi Albrehts. Viņa vadītā skola bija gatava talsenieku uzņemt, apmaksājot visus izdevumus. Interesantus faktus par direktoru pastāstīja A. Grūbe: Kims Thavi Albrehts dzimis Talszemē, visu adoptējamie vecāki — māte dāniete, tēvs vāciešs (Albrehts). Puišis no septiņu gadu vecuma mācījies Japānā. Savukārt Kima sieva ir krieviete no Igaunijas. Viņa piedzimuši Krievijas ciematnā, kur pēc kara gūstekņu nometnē dzīvojis un nomiris Kima vectēvs (tēva tēvs). Kima ģimene adoptējusi divus dāņu bērnus.

Sadarbības projekta tika iesauktā labākie 9. klašu audzēkņi, viens no mērķiem bija mūsu skolēnu piedalīšanās mācību procesā. Talsu Valsts ģimnāzijas angļu valodas skolotāja Līnda Matisona piebilda, ka visi dzīvojušie skolās internētā un kontaktējies galvenokārt ar 9. klašu audzēkņiem, arī stundās strādājuši kopā. Stundas ir 90 minūšu garas, taču tas nenozīmē, ka viss laiks tiek veltīts mācībām, jo, pēc skolotāja ieskatiem, stunda var būt arī īsāka. Mājas darbu pildīšanai viņiem ir speciālas stundas no 17.30 līdz 18.30, bet pēc tam var darīt, ko vēlas. Dienā ir četras līdz piecas mācību stundas, pārsvārta tikai viens priekšmets. Dāņi uzskata, ka šādā veidā priekšmetu apguve ir interesantāka. Mūsu skolēni pieļauja varbūtību, ka viens mācību priekšmets daudzos veidos būtu apmierīgi, labāk esot dažādība, kā tas pierasts mūsu skolās. Devītklasnieks Renārs Straziņš sacīja, ka Dānijā pavadijuši septiņas dienas un trijās no tām piedalījies mācību stundās — angļu un vācu valodā, sportā, matemātikā, fizikā, ķīmijā un bioloģijā. L. Matisona teica, ka stundas temps ir daudz lēnāks, labāk ir vienlaicīgi pārrunāt.

Renārs pamanījis, ka matemātikas stundā uzdevumi bijuši vieglāki nekā mūsu skolā. Mārim Nagobadam šķita, ka fizikā, ķīmijā un bioloģijā vietas apguve mūsu skolēniem tikusi ātrāka, citās tēmas viņi mācījušies 8. klasē. «Man šķita jociņi, ka divi priekšmeti — bioloģija un ģeogrāfija — tiek mācīti kopā, man būtu grūti pierast pie tādas sistēmas», atklāja puišis. L. Matisona uzskata, ka var un vajag apvienot mācību priekšmetus, tādā veidā ir lielāka saistība ar reālo dzīvi. «Jo mēs redzām nepatīkami», uzsvera skolotāja. Dāņu skola fizikas un ķīmijas apguve notiek pa grupām: meitenēm un zēniem atsevišķi. A. Grūbe paskaidroja, ka tas saistīts ar zēnu un meiteņu domāšanas atšķirībām. Katrai grupai vienu māca, izmantojot citādas metodes. «Tur ir ļoti moderni iekārtotas ķīmijas un fizikas laboratorijas, veicam eksperimentus, kas bija saistīts ar tauku daudzuma noteikšanu dažādos pārtikas produktos. Tā nav vienkārši kaut kāda teorija, bet daudz nodrīgas zināšanas. Protams, arī teoriju var apstrādāt un izmantot. Man šķita

Monta Bērziņa

24 Talsu Valsts ģimnāzijas un Pastendes pamatskolas 9. klašu audzēkņi un viņu skolotāji Antra Grūbe, Līnda Matisona un Reinis Korsūnovs aprīlī beidz pēc nedēļu ilgas prombūtnes atgriezties no Dānijas. Izglītības projekta iesākums saistīts ar pagājušā gada vasaru, kad Dīmāras skolas vadītārs Talsos viesojās Leifas pašvaldības delegācija. Mūsu viesis Jorgens Lauterbachs no Dānijas bija ieinteresēts veidot sadarbību vēstures jomā, organizējot arī vēstures simpoziju.

Talsu Valsts ģimnāzijas 9. klašu audzēkņi ar skolotājām Antru Grūbi (otrā no labās) un Līndu Matisoni (vidū) atgriezušies no pieredzes apmaiņas projekta Dānijā, *Osted Fri-og Efterskole*. Autora foto

interesanti, ka mācības ir saistītas ar reālo dzīvi,» skaidroja Daniels Pelite. «Skolotājs klasē ienesa šķīvi ar desas šķēlītēm, nodomāju: vai viņš pudrienas atnesis? Desu tiešām izmantoja eksperimentā. Vispirms bija diskusija par aptaukošanās problēmu, pēc tam skolēni, kuri gribēja, veica eksperimentu, nosakot tauku saturu produktā, kas arī bija vairāk nekā 30 procentu,» par novēroto sacīja skolotāja A. Grūbe. Māris noliedza, ka dāņu skolniekiem būtu aptaukošanās problēma, jo skolā bijis ļoti veselīgs ēdiens, sviagi pagatavots. Dace Dzene pamanījusi, ka dzer nelieto pienu, kefīru, sulas, bet dzer tikai ūdeni, taču ēdieni dažkārt bijuši gan sāļi, gan asi. Laurai Libreihai šķita pozitīvi, ka skolā piedāvātie salāti bijuši daudzveidīgi un mazliet samaisīti ar eļļu vai pilnīgi bez tās, mūsu ēdienā salāti biežāk tiek gatavoti ar krējumu. «Mēs redzējām, kā ēdiena gatavo, mūsu skolā tas nav tik atklāti. Skolēni piedalās tā pagatavošanā un pēc tam palīdz visu novākt. Tā ir ļoti vērtīga pieredze. Paši skolēni, iespējams, to negrib darīt, bet tā ir laba dzīves skola. Tiek audzināta cieņa citam pret citu.» uzsver Māris. Savukārt Dace atstājta skolas direktora sacīto, ka pēc ēšanas skolēni palīdzot sakārtot telpu, lai parādītu cieņu darbiniekiem, kuri viņiem gatavojuši pusdienas.

Gerda Ķēniņa pastāstījusi virtuvē, kopā ar dāņu meitenēm mazgājamas traukus. Viņas visu veikli izdarot, citi citi palīdzot. Māris piebilda, ka skolēni paši tira klases telpu, savas istabiņas, visu skolas teritoriju. Savukārt Ansis Sprugevičs ieklausījies skolas direktora, kurš pievērsis uzmanību tam, ka šīs skolas uzdevums esot audzētus sagatavot dzīvei, lai viņi saprastu, ka aiz sevis ir jānovāc, jātīra, jāpūta gatavot ēst un citas ikdienišķas lietas. Māris zināja teikt, ka tāda sistēma Dānijā ir tikai vienā skolā. Tā kā *Osted Fri-og Efterskole* ir privātskola, par kuru nedēļā jāmaksā 250 eiro, vecāki izvirza

Top «Latvijas pakalnu», sākotnējais nosaukums — «Talsu pakalns»; no kreisās — skolotājs Reinis Korsūnovs un ģimnāzijas audzēkņi Ansis Sprugevičs.

▼ Pastendes pamatskolas sporta skolotājs Reinis Korsūnovs kopā ar audzēkņiem arī iesaistījies sporta stundā. Antras Grūbes foto

prasības skolas direktoram. Ja viņi vēlas, lai bērniem tiktu mācīta franču valoda, tas tiek ņemts vērā. «Piedalījāmies sporta dienā, spēlējām dažādas sporta spēles, kas atšķiras no mums pierastajām. Sporta skolotājs līdzdarbojas. Bērņi laikā varējām spēlēt futbolu vai nodarboties ar citām sportiskām aktivitātēm turpat laukumos pie skolas. Ikvienam šī iespēja ir nodrošināta,» sacīja Daniels. Māris pēc stundām sporta zālē spēlējās futbolu: «Viss ir brīvi pieejams. Ja mēs gribētu šeit tā darboties, tad iepriekš būtu jāsarunā, jo zāle bieži ir aizņemta, noteik dažādi treniņi. Tur visi skolēni jūtas kā mājās, var izmantot visu, kas skolā pieejams.» Var lasīt grāmatas, skolotāju telpā ir dažādas spēles, var izmantot telpu, kur nodrošināta iespēja zīmēt, gleznot, visi materiāli ir pieejami.» puda Laima Bērziņa.

Renārs sacīja, ka audzēkņi stundu laikā brīvi izmanto telefonu un tas nav aizliegts. Viņi spēlēja spēles, sazinājās, telefonu izmanto jebkam. Stundu laikā viņi var darīt visu, ko grib, jo galvenais ir gala rezultāts. Māris papildināja: «Viņi paši ir atbildīgi par to, ko saņiegs ar tām zināšanām, ko ieguvuši. Man gan nešķita, ka viņi visi saprot, ko nākotnē grib darīt. Citi stundu laikā sēž uz galdā, ausiņās klausās mūziku. Man tā neliekas pareiza attieksme pret mācībām. Mūsu skolā tā būtu neceļas izrādīšana skolotājiem. Man šādā atmosfērā būtu grūti kaut ko iemācīties. Tur skolotājs to neņem vērā, bet turpina savu darbu.» Ansis uzskata, ka izglītības līmenis, ja telefonā spēlēja spēles, ir zemāks, jo viņi vienlaikus nevar visu pagūt. Skolotājs aizrādīto tikai tad, ja vairāki skolēni runā reizē, viena no galvenajām prasībām: respektēt citus — kad viens runā, pārējiem jāklusā. Māris piebilda: lai arī stundu laikā to nevar apgalvot, taču ārpus stundām cieņa ir pamanāma arī pret vecākiem cilvēkiem.

2014./2015. mācību gadā Dānijā realizēta vienīgākā izglītības reforma pēdējās desmitgadēs. Skolēnu vecāki pārmaiņas lielākoties uzvērusi pozitīvi, taču daļa skolotāju nesaprotot, kā viņiem strādāt jaunajos apstākļos. Viens no reformas galvenajiem punktiem paredz krievu garāku skolas dienu un vairāk mācību stundu nekā bija līdz šim.

Izmāņas skārūras arī mācību programmu — visas klases būtiski palielināts dāņu valodas un matemātikas stundu skaits. Visu klašu audzēkņiem vidēji ik dienu 45 minūtes jānodarbojas ar sportu vai fiziskām aktivitātēm. Lielāka uzmanība Dānijas skolās turpmāk tiks pievērsta svešvalodām, angļu valoda šajā mācību gadā tiek apgūta no 1. klases.

Ja 57 procenti vecāku uzskata, ka bērni turpmāk iegūs labākas zināšanas, lielāka skepse par reformas lietderību ir skolotāju vidū. Tā saistīta arī ar to, ka, palielinoties darba slodzei, nav pietiekami palielināts viņu atalgojums.

Jau novembra sākumā Dānijas pašsazinās līdzekļi vēstija, ka pie ārsta arvien biežāk griežas skolotāji, sūdoties par stresu un pārgurumu. Skolotāju veselības problēmas saistītas ne tikai ar garāku darba dienu, bet viņiem jāpīterod arī pie pilnīgi jauniem darba apstākļiem — daudzās skolās likvidētas vai apvienotas, tagad parastajās skolās mācās arī bērni ar īpašām vajadzībām, kuri līdz šim apmeklēja specializētas mācību iestādes.

Decembra nogalē kļuva skaidrs, ka situācija ir ļoti nopietna, jo daudzās skolās spiestas izmantot nevalificētu darbinieku pakalpojumus, lai aizstātu slimos skolotājus.

Skolēni veic eksperimentu, nosakot tauku daudzumu desā.

Izvēlas, vai pēc mācībām doties mājās vai palikt internētā, citi tikai brīdina brauc mājās, bet daļa arī tad paliek turpat,» sacīja Beāte Hermansonse.

A. Grūbe piebilda, ka projekts ir izdevies: «Skolēniem tas bija kultūrs, iegūta dažāda pieredze savstarpējās attiecībās. Dānija ir citādāka, iedzīvotāju struktūras ziņā, diezgan daudz musulmanu. Bijām dažādas ekskursijas Kopenhāgenā, Roskilē, daudz redzējām un uzzinājām.»

«Dāņu attieksme ir ļoti iecietīga pret citas ādas krāsas cilvēkiem. Ja mūsu skolā ienāktu arvien vairāk tumšādu cilvēku, būtu interesanta pieredze, man nav nekādu iebildumu.» Renārs piebilda. Daniels noteikti gribētu, lai arī turpmāk tiktu rīkoti šādi braucieni, jo tā esot neatseverama pieredze.

«Mēs skolas teritorijā par piemēru atstājām no koka izgatavotu Talsu pakalnu, kas pēc tam tika pārdevēts par Lārviesu pakalnu. To uztaisījām tik lielā, ka maziņie bērni pa to varēs kāpēt,» par talsenieku dāvanu dāņu draugiem pastāstīja Renārs.

*See diē i Talsi!**

* (No dāņu val. — Uz tikšanās Talsos!)